

Plenum

Onsdag 7.9.2022 kl. 14.00—16.11

13. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 10 kap. 1 § i sjukförsäkringslagen

Lagmotion LM 31/2022 rd Arja Juvonen saf m.fl.

Remissdebatt

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 13 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet.

För remissdebatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Jag öppnar debatten. Presentationsanförande, ledamot Juvonen, varsågod.

Debatt

16.01 **Arja Juvonen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, hyvät kansanedustajat täällä täysistuntosalissa! Samalla teemalla jatkamme, koska tähän teemaan liittyy myös toinen hyvin tärkeä asia eli läheisen henkilön mahdollisuus osallistua saattohoitoon esimerkiksi, kun omainen on sairastunut. Eli tämä on lakialoite lisälaiksi sairausvakuutuslain 10 luvun 1 §:n muuttamisesta. Tällä lakialoitteella esitetään, että myös henkilöllä, joka osallistuu vakavasti sairaan läheisensä saattohoitoon, olisi oikeus erityishoitorahaan. Erityishoitoraha on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista tai tilapäistä ansionmenetystä, joka aiheutuu vakuutetun osallistumisesta lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan hoitoon tai kuntoutukseen.

Elämän loppuvaiheen asiantuntijatyöryhmän näkemyksen mukaan Suomessa olisi harkittava Ruotsin mallin mukaista lainsäädäntöratkaisua, jossa turvataan tuki henkilöille, jotka hoitavat vakavasti sairasta läheistään. Ruotsin sosiaalipalvelulain 5 luvun 10 §:n mukaan sosiaalilautakunnan on tarjottava tukea henkilöille, jotka hoitavat vakavasti sairasta läheistään. Sosiaalihallitus on laatinut kunnille lainkohdan soveltamisohjeen.

Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön asettama kolmikantainen työryhmä on valmistellut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta ja neuvoston direktiivin 2010/18/EU kumoamisesta — tämä on nimeltään työelämän tasapaino -direktiivi — edellyttämät muutokset Suomen työlainsäädäntöön. Tämä direktiivi sisältää muun muassa uuden oikeuden viiden päivän omaishoitovapaaseen, jonka me täällä eduskunnassa olemme käsitelleet. Direktiivi saatettiin kansallisesti voimaan lailla 14.1.2022.

Omaishoitovapaata voidaan käyttää esimerkiksi saattohoidossa olevan omaisen hoitamiseen, mutta vapaan palkattomuus rajoittanee sen käyttöä merkittävästi. Me perussuomalaiset nostimme tämän asian käsittelyssä täällä eduskunnassa esiin myös sen, että viisi päivää on aika lyhyt aika vuodessa saada hoitaa läheistään, ja esitimme pidempää aikajaksoa.

Punkt i protokollet PR 86/2022 rd

Voimassa olevat säädökset sekä työ- ja virkaehtosopimukset mahdollistanevat virka- tai työvapaan myöntämisen jo nyt valtion, kunnan ja yksityisten palveluksessa oleville työntekijöille, mikäli työntekijä esittää luotettavan selvityksen esimerkiksi lääkärinlausunnolla saattohoitotilanteesta. Tällaisen vapaan saaminen palkallisena edellyttäne muutoksia sosiaaliturvalainsäädäntöön ja ehkäpä myös muihin säännöksiin, ja tätä asiaa voisi verrata esimerkiksi sairausvakuutuslain 10 luvussa säädettyyn erityishoitorahaan, joka on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista tai tilapäistä ansionmenetystä, joka aiheutuu henkilön osallistumisesta lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan hoitoon tai kuntoutukseen. Vastaavalla tavalla sairausvakuutuslain 10 luvun 1 §:n 1 momenttiin voitaisiin tehdä tämä lisäys, joka kuuluisi näin: ”Erityishoitoraha on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista tai tilapäistä ansionmenetystä, joka aiheutuu vakuutetun osallistumisesta lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan hoitoon tai kuntoutukseen taikka hänen osallistumisestaan vakavasti sairaan läheisensä saattohoitoon.” Eli tällä mahdollistetaan se taloudellinen tuki tälle henkilölle, joka hoitaa saattohoidettavaa läheistään.

Arvoisa puhemies! Tein myös tästä kirjallisen kysymyksen 25. päivä toukokuuta 2022 ja sain siihen vastauksen kesäkuun 8. päivä 2022, ja myös tässä vastauksessa kerrottiin, että sosiaali- ja terveysministeriössä selvitetään, minkälainen etuus saattohoitotilanteisiin olisi tarkoituksenmukainen ja minkälaisia lainsäädäntömuutoksia tarvittaisiin. Joka tapauksessa muutoksia tarvitaan, ja harmittaa se, että aikataulusta ei puhuta mitään, kun tämäkin on asiantuntijatyöryhmän esittämä esitys, ja toivoisin, että niin korkeatasoisen asiantuntijaryhmän näkemykset saatettaisiin lakiin. Nimittäin totuushan on se, että moni tarvitsee sitä omaishoidon vapaata läheistään hoitaakseen mutta ei pysty sitä käyttämään, koska pitäisi sanoa itsensä irti töistä, jotta voisi vapaalle jäädä, ja sitten se olisi vielä palkatonta, jos työnantaja antaisi sitä vapaata — minkä toki laki mahdollistaa, että pyritään antamaan vapaa hoitaa läheistään, mutta ilman taloudellista tukea se on usein mahdotonta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

16.07 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Juvoselta jälleen erittäin hyvä ja erittäin hyvin perusteltu lakialoite.

Se mahdollisuus viiden päivän palkattomaan vapaaseen tuli pienenä avauksena tässä keväällä, kun käsiteltiin tätä lakia, ja ministeri Sarkkinenkin sen myönsi, että tämä oli vasta avaus. Toivotaan, että jatkossa saadaan ensin pitempiä vapaita, koska viisi päivää on hyvin hyvin lyhyt ajanjakso. Minulla on semmoinen mielikuva, että Ruotsissa ovat jopa kahden kuukauden mittaisia nämä jaksot, joita voidaan käyttää siihen omaishoitoon tai sitten saattohoitoon, ja ne ovat myöskin palkallisia, ja se korvaus haetaan siinä tapauksessa Ruotsin Försäkringskassanilta — Suomessahan se olisi Kela sitten, joka maksaisi sen, tässä tapauksessa ehdotetun erityishoitorahan.

Tässäkin asiassa on pitkälti kysymys arvovalinnoista. Suomessa paljon puhutaan arvoista, ihmisoikeuksista, ihmisarvosta. Hyvä saattohoito ja omaisten mahdollisuus osallistua siihen on arvovalinta, ja tähän suuntaan meidän pitäisi ehdottomasti yhteiskuntaa viedä.

Kannatan lämpimästi edustaja Juvosen lakialoitetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 86/2022 rd

16.08 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos. — Kansanedustaja ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen Kaisa Juuso tuntee äärettömän hyvin myös Ruotsin sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön, ja on aina ilo kuulla hänen kommenttejaan siitä, miten Ruotsissa näitä asioita myös hoidetaan.

Meillähän on tällä hetkellä hyvinkin vahva ja vakava sosiaali- ja terveydenhuollon kriisi, mikä varmasti myös pahenee, ja kun niitä avustavia käsiä läheisten hoitoon pyydetään monesti niistä omaisista ja toivotaan, että mahdollisimman moni omaishoitaja osallistuisi läheisensä hoivaan, niin siinäkin valossa on erittäin tärkeää, että me annamme myös sen taloudellisen turvan ja mahdollisuuden näissä äkillisissä tilanteissa.

Olen tehnyt taannoin myös lakialoitteen siitä, että työnantajalla tulisi olla velvollisuus antaa työntekijälle vapaata läheisen sairastumisen yhteydessä. Nythän se on siellä lainsäädännössä, että työnantaja pyrkii antamaan sen vapaan, mutta todellisuus on monesti se, että jos henkilö pyytää pidempääkin vapaata, niin hän joutuu kyllä itsensä irtisanomaan ja jäämään pois töistä. Eli tällaista ymmärrystä kaipaisin suomalaiseen työelämään, että nähdään myös ruuhkavuodet ja elämän raskaat kuviot silloin, kun niitä kohdalle tulee.

Jään odottamaan ministeriön etenemistä tässä asiassa, koska aivan varmasti tahtotila tässäkin on yhteinen, kun asiaa tarkastelee, ja varsinkin jos omalle kohdalle osuu, niin ymmärtää, että tähän on todella tärkeä asia. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.